

abonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

15 Novembre 1928 No. 264

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

آبونمان: سنہ لکی [24 نسخہ]

تور کیا ایچون 2 بچق، خارج ایچون
3 بچق، اعلا کاغدلیسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تاریخ تاسیسی : 1904 - جنوہ

یکرمی دردنجی سنہ

نومرو 264 - 15 کانون اول 1928

کمر قایا [*] ده

كوك ، افق غملىدى ، آقشام دالغىن الهام قادار ..
سېس وىرېر كىن چاغلان حالندە جوشقون ، دالغار ،
جوشدى كوكلم ، دالغانلدىم چاغلادىم ساحلە بن !

بوسەلر كۈندەردىم افقەن سوزوب اېستانبولك ؟
ئورپەشەر دويدوم اندامندە اولقون بر دولك ،
خاظرەمدن بر دمت كل باغلادىم ساحلە بن ؟

دردى ھې بى چارەنك ھجرانە دائردر دىيە :
آ كلاشيلەز حالى وار باقى ، بىلكە شاعردر دىيە ،
سويلەيەن بدبختە باقدىم ، آغلادىم ساحلە بن !

قالاميشلى !

ھجرانە كچەن بىزى صولوق آيلرى صايدىم ،
باقدىم يېكى دوغمش آيە ظالم قالاميشلى !
اندامكە چيلغىنچە كوكل باغلاماسەيدىم ؟
كولكە كدە سورونەزدى خيام ، قالاميشلى !

اوى بارى كلوب قلبىي اُك خاستا یرندن ،
بر فاجە ياپ قانلى سىم ايكنە لرندن !
تېترەرسە او آلر ، يارام اولمازسە دريندن ،
بوينەكدە قاير صوكر ا وىلم ، قالاميشلى !

قوزان اوغلى ھېنايى مى اليم

نەلر كوردىم !

سر حقيقتە محرم اولونجە
برقطرە شىكندە عىمانلر كوردىم ،
مەردان خدایە ھەمدە 'ولونجە
درويش صورئندە سلطانلر كوردىم .

يوكاشنىك باقم چىچىكلرينە .
مىل ايتىم ھزار نغمە كرينە ؛
بن اوچىچىكلردە شېئىم یرينە
سەمەن داملامش آل قانلر كوردىم .

قولايچە اينانم اىستىرم برھان ،
ظاھە آلدانماز ارباب عرفان .
روحەدەكى دردە آزاركن درمان
بن كندەمدن خستەلقمانلر كوردىم .

ھەرسوزە قانارسەك دوشەرسەك دردە
فلاكتلە قانقار كوزكدن پردە ،
دنیا دیدیکىز بو سغلى یردە ،
جېرىلە بىزە بن شيطانلر كوردىم .

نەلر ايتدى نەلر بوفلك بىكا
خېرىندە قانئرسىن سويلسەم سىكا
نوحك كەينىندە دىكەم اما
اوکا دەشت وىرېر طوفانلر كوردىم .

يىلەزىم دوشەكۈندى ، ظالم كوسكون ،
ھايتەم خىسرانلە كچەردى بوتون ،
ارنلر المەن طوتدیلر برکون ،
شانلى دىملر سوردىم ، دورانلر كوردىم .

چەرە مقصودى كورن بى نقاب
دنیاىى ، عىبايى ايلز حساب .
بادە ھىكمەتن اولوب نىشوە ياب
وارىنى برپولە ساتانلر كوردىم .

باب حق آچىقدەر مەرد آكاهە ،
جانەن كچەلردر ايرن اللهە ،
حقيقت يولەن بن بو دركاهە
اىستىكىلە كلش قربانلر كوردىم .

تحليل و تقويم ستوى :

قالد پرىملر

شاعرى : نجيب فاضل طابى اقبال
كتەبخانەسى فى: 25 غروش

Jean Marie Guyau نىك صنعى آ كلاشى الك دوشرو
وھى حالە الك نافع وسالم آ كلايشدر . مسارعة شونى
سويلەمەلىم ، كەشەر صنعتك قلىندەدر بنم قناعتم بومركىز-
دەدر . نجيب فاضل بك ، دىكر ھىسنلرى آراسىندن چىقان
بر شاعردر . نىكەم Baudelaire آرقاداشلرينە ھېچ

طربزون ساحلندە بر یر .

توقادى زادە شىكپ

اوزانيو پرسه کوو دهم طاشلره بیدن بویه
آلسه بوسوغوق طاشلر آلمده کی آتشی ؟
دالوب سوقاقلر قادار اسرارلی بر اویقویه
اواسه قالدیرملرک قاره سودالی اشی .

زواللی شاعر دردینک تشبیهنی ده بر طیب متخصص
قادار اصابتله وضع ایدیور .

سکوت کی کیمسه سز چینگ کی حرسکز ،
دین بر آدم بر شاعر در . (هیکل) عنوانی منضومه بر حسن
تام درو بر شعر تمامدر هله (آنه جکم) یو کسک ، درین ، رقیق
بر شعر در و بو ایکی منضومه ایکی بیوک پرلانتیه کی
قالدیرملرک اوزه رنده طور یور : بو ایکی پرلانتیه
(اجتهاد) کجیب صحائفه قویورز فقط بو ؛ و یله جوهر لردن -
دره که آلدنجه چوغالیر و مالی برشی ضایع ایتک شویله
دورسون قازانمش ده اولور .

هیکل

ییلار بر کوز یاتی اولوب ده قایمش
بو اُصکی هیکلک یانقلرنده .
یاپراقدن صاچنی پرلره یایمش ،
صوک بهار آغلایور آیاقلرنده .

سوزور افقده بر قیزیل یری
ایچی قارا کلقله دولو کوزلری ،
آلتنده آقشامک اینجه کدری ،
سسز لکک سری دوداقلرنده .

یانان بر کاغده ناصل بر سطر
قایب اولورسه آقشام اونی قارالتیر ،
آرتق او سیلین بر خاطره در
بو ایصسز باغچه نک اوزاقلرنده ...

آنه جکم

آق صاچلی باشکی آلوب آلکله
قارا خلیاره دال آنه جکم .
او تیتره ک فلیکی بختک یلنه
بر اینجه توی کی صال آنه جکم .

صاغما بر کون کپر بو قارا کلقلر ،
ظلمتک آردنده ینه ظلمت وار ؛
چوجوقلر هیچیز بر ، آنه لر آغلار ،
یاشلی کوزلرکله قال آنه جکم .

بکزمه دی . بو بکزمه مک لهدمه میدر ؟ علیهمه میدر ؟
بونی بوراده تحلیل ایده جک دکلم . محقق قطعی و اعتراض
اولوناماز بر جهت واردر اوده شودر ، که فاضل نجیب
بک تنبع اولوناجاق بر ذهنیت در ، علی العاده اولمایان نورمال
بر روح در . اونک روحنده بر کوزک وار ، که اشیایی
کنیدینه ، باشقالرینه کوروندیکی کبی کوسترمیور . داهاسی
وار : باشقالرینک کورمه دیکنی ده کوسته ریور . اونک روحنک
قولاقلرنده بر چیفت میقرو قون وار : قالدیریم طاشلرینک
یان یانه اوطوروب قونوشدقلرینی ایشیده ییلیور . بزم ایچون
طاش اولان اونک ایچون باشدر . نورمال آدم بونلری
کورمه ، ایشیده مز . کورور و ایشیدیرسه همان دوقتوره
قوشار آمان بن خسته اولدم ! آمان دوقتور چاره می بول !
دیر . شاعر ایسه بویله خسته اولمایا نه بر ما کنه ، ایشله یین
قوشان ، حتی اوچان فقط ایشتمه یین کورمه یین بر کوروصاغر
برما کینه نظریله باقار . بو بک کرفت بر حالت روحیه در ، که
ابوین میراثی اجداد میرانی در . انیس بهیج بک اوغلمز
شعر مجموعه سنه ظن ایده رم غیر شعوری اولارق واصل
معناسنی مراد ایتیه رک (میراث) آدینی قویمشدر . بوندن
فضله سنی بوراده سویله میهیم .

Baudelaire اسمنی ذکر ایتدم ؛ سکی آرقداشلرمدن
Camille Mauclair ک بر کتابی واردر ، تازه جه در آدی
La vie amoureuse de Baudelaire در . وقتی اولان
بو کوچو جوک کتابی او قوسون بو بلای بر زحدن ،
بو بر زخ بلادن نظرلرینی کچیرسین .
سویله دیکلر مک ایشته دلیللری :

سیم سیاه جاملرینی اوزه ریمه دیکور
کوزلری چیقارلمش برعما کی اولر ...

ایصلاق بر یوزغان کی ایجه بورونهیم
اورتک اورتک سرین قاراقلرلی .

بو صوک مصراع ، حضرت پیغمبره لسان طبعده
«عورا شه پناه تیک» دیان وحی کلدیکی وقت «درونی» یعنی
«نی اورتک ز» دیه زوجات مظهره سنا امر بیورمه لرینی
خاطر لاتیر .

شو صوک و کوزل و جانخراش قطعه یی اوقویک :

3 - نوہ .

4 - عصارۂ جمرہ ویہ .

کاغذ جیلقدہ ہو درت عنصر دن یا لکڑ غلاف موضوع محسوس .
شکلی اوزون و غلافی مقاوم جمرہ لر باطبع کاغذ اعمالی نقطۂ
نظر ندن اک مقبول جمرہ لر در .

شو حالہ لینی جمرہ لری احتوا ایدن ہی نباتدن کاغذک مادۂ
ابتدائیہ سی اولابیلور اجمرہ نک غلافی، آز ویا چوق درجۂ صافیتدہ؛
سلولوزدن مکوندر. «سلولوز» تمبیری لایتجہ دہ جمرہ معناسنہ کن
Cellula کله سندن مشتقد. سلولوز مائیت قاربون صنفندن
بر جسم عضوی اولوب ترکیبی تشابه مشاہد
[$C^6H^{10}O^5$] *

کاغذ اعمالی ایچون جمرہ غلافک ممکن مرتبہ صاف سلولوزدن
مشکل اولسی دها موافقد. طالبوکه اکثر نباتاتک جمرہ لر
سلولوزله مترافق اوله رق دیگر مواددی دہ احتوا ایدر لر .
سلولوزله مترافق بولنان بو اجنبی مواد جمرہ نک آلتیقیتی اخلال
واعمالاتی تصعب ایدر لر .

طبیعتده اک صاف سلولوز پاموق اشعارینی تشکیل ایدن
لینی جمرہ لرده بولونور. کتن، کنیدی، آلیافی ده صاف سلولوزدن
مکوندر لر . طبیعی اولارق همان درجۂ صافیتدہ بولنان بوسللولوزله
نورمال سلولوز دینیر . ایشته بو سببندر که ایلک کاغذ جیلر
پاموق و کتن آلیافندن ویا بولرک پاچاوره لرندن استفاده ایشماردر .
لینی جمرہ لری احتوا ایدن دیگر مواد ابتدائیہ دن استفاده ایچون
سلولوزله مترافق بولنان مواد اجنبیہ یی ازاله ایتک لازم کاور .
فقط لینی جمرہ لری احتوا ایدن نباتدن استفاده ایدہ بیلہ جکمره
ذاهب اولیلم . چونکه بر نباتک صنایعده شایان استعمال
اولابیلیمی ایچون جمرہ لرینک احتوا ایلدیکی مواد اجنبیہ معلوم
اصولار ایلہ قولایجه قابل ازاله بولونالیدر .

مثلا : چیرہ لی و چیرہ سز چاملرک جراتی عان عان یکدیگرینک
عینی اولدینی حالہ اعمالاتده چیرہ سز چام ترجیح اولمقدہ در .
زیرا چیرہ لی چاملرک احتوا ایتدیکی مواد رائجیه عملیاتی تصعب
ایتمکده و بالتجہ فیثاک یو کسله سنی موجب اولمقدہ در .
شو حالہ موجود مواد ابتدائیہ یی ایکی بویوک صنفه آیرمق
ایجاب ایدر .

1 -- غلافی نورمال سلولوزدن مکون لینی جمرہ لری احتوا
ایدن نباتات : پاموق، کتن، کنیدر، رای، china grass
الخ ...

2 -- غلافی سلولوزدن ماعداد دیگر عناصر اجنبیہ یی دہ
احتوا ایدن نباتات : صمان، ثروت، سازلر، آلقا، قابوق،
کوکنار، چام، قواق، سکود، کستانه الخ ... بو صنف
دها زنکیندر .

برنجی صنفده کی مواد ابتدائیہ دن کاغذ خوری حاضر لاق
غایت بسیطدر. بالخاصه پاموقده ایاف سربست بولندیقندن
استخراج عملیه سنه ده لزوم یوقدر .
[مابعدی وار]

کوزلرکده عکسی ؛ بر دهرین هیچک ،
قانادک یابیلمش چیرپنمق ایچین ؛
بو قیش بولجلیق وار دیورسه ایچک
بنی دہ برابر آل آنه جکم .

بو آنه جکم مظلومه سی آلمان شاعر لرندن Lenau ک
Die Seelenkranke یعنی جان خسته سی آدی مظلومه سی
چوق آکدیررکه بو مظلومه یی کله جک نستخه مزه ،
هر لسانده صولمایان کوزلرکدر سر نامه سی آلتنده
بر دها آلاجاغز. بحیب فاضل بک محقق کنج شاعر لر مزک،
ناظم حکمت بکدن صوکره، اک خصوصی بر نفخه صاحبی
اولانیدر . اوکا یاباجاق توصیه من اولاماز ، توصیه نک
تخریب اولدیغنه . بوراده . قائل . براقکز هر کس
طبیعتک وصورت تولدینک ویردیکی سسله ترنم ویا فریاد
ایتسین ؛ براقکز هر آغاج کندی جنسنه خاص رنگ
ورایجه دہ جیچکنی آجسین و میوه سنی ویرسین ؛ هیچ بر
میوه، کنیدیسی اکل بیورماسی ایچون کیمسه یی زورلاماز .
بن فاضل بحیب بک اوغلمزک روح آغاجک میوه سنی
طویلایورم و بوندن متلذذ و متمم اولیورم . ع . ج .

صناعی و اقتصادی ستورہ

کاغذ و Cellulose حقندہ

یازان : ملا محمد علی کیمیا کر محمد علی

کاغذ ایاف نباتیه نک کچہ لشدیر بیلہ سیله تحصیل ایدر . بر کاغذ
بارجه سنک ییرتیلمش کنارندن صارقان آلیافی کوزله کورمک قابل
اولدینی کی قوتی بر عدسه ویا آز ببولتن بر میکروسقوب
تحتنده آلیافک طرز توضعنی تدقیق ایتکده ممکندر .
کچہ یی تشکل ایدن آلیاف نه قدرایجه و مقاوم اولورایسه ،

کاغذده او نسبتده دوز کون اولور .

پاموق، کتن، کنیدر، اودون، صمان، سازلر، آلقا،
رای، نهجه وورسیا الخ ... مواد ابتدائیہ بوقییل آلیافی
احتوا ایتدکلرندن کاغذ جیلقدہ مستعملدر لر .

معلوم اولدینی اوزره نباتات برچوق جمره لر دن مکوندر لر
بو جمره لرک اشکالی مختلفدر . بوارلاق، اوزون، بیضی ،
الخ ... شکلری باشقه باشقه اولان بو جمره لرک کافه سنده درت
اساسی قسم موجوددر :

1 -- جمره یی تحدید ایدن غلاف خارجی .

2 -- پروتوپلازمه .